

Dosarul nr. 2ra-1960/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana (jud. I. Chironeț)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai)

DECIZIE

24 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Nicolae Arnaut,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de
Construcție a Locuințelor nr. 183 împotriva lui Nicolae Arnaut cu privire la
repararea prejudiciului cauzat,
împotriva deciziei din 15 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 10 februarie 2016, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183, reprezentată de avocatul Olesea Negru, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Nicolae Arnaut solicitând încasarea prejudiciului material cauzat în sumă de 167272 de lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, partea reclamantă a invocat că Nicolae Arnaut pe parcursul anilor 2011-2015 a deținut funcția de președinte al Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183, în gestiunea căreia se află casele amplasate pe bd. Mircea cel Bătrîn, nr. 22/1, nr. 22/2, mun. Chișinău. La preluarea gestionării Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 de către noul președinte, s-au constatat nereguli în evidența contabilă, motiv pentru care s-a dispus efectuarea unei analize contabile pentru perioada 01 ianuarie 2011-31 iulie 2015. Prin scrisoarea-raport privind analiza și determinarea corectitudinii utilizării mijloacelor bănești, respectarea legislației financiare și fiscale pentru perioada 01 ianuarie 2011-31 iulie 2015, prezentată de către „Audit Elit Consulting” SRL la 24 septembrie 2015, s-a constatat lipsa soldului de numerar al mijloacelor bănești încasat în casieria Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 în sumă de 167272 de lei. În rezultatul denunțului, a fost dispusă inițierea urmăririi penale dat fiind o bănuială rezonabilă precum că în acțiunile lui Nicolae Arnaut sunt prezente elementele componenței de infracțiune prevăzute de art. 191 alin.(5) Cod penal. Cauza penală a fost inițiată la 12 noiembrie 2015, fiind constatată cauzarea Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 a unui prejudiciu în mărime de 167272 de lei.

La 03 mai 2017, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 a depus cerere suplimentară solicitând încasarea prejudiciului material cauzat în sumă de

221439, 53 de lei și a cheltuielilor de judecată, invocând că prin omisiunea executării obligațiilor sale pârâtul a admis preluarea nejustificată de către Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 a datoriei față de furnizor în sumă de 39667, 53 de lei, cauzând prejudiciu reclamantului.

Prin încheierea din 20 aprilie 2016 a Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău s-a respins cererea Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 cu privire la asigurarea acțiunii înaintată de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 împotriva lui Nicolae Arnaut cu privire la încasarea prejudiciului cauzat.

Prin decizia din 21 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul declarat de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183, reprezentată de avocatul Olesea Negru și s-a casat încheierea din 20 aprilie 2016 a Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău și s-a emis o nouă încheiere prin care s-a admis cererea Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 privind asigurarea acțiunii și s-a aplicat sechestru pe bunurile imobile ale pârâtului, apartamentul nr. 41 din bd. Mircea cel Bătrîn, nr. 22/1, identificat cu număr cadastral 010031113801041 în limita valorii acțiunii de 167272 de lei.

Prin hotărârea din 30 august 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 împotriva lui Nicolae Arnaut cu privire la încasarea prejudiciului cauzat prin infracțiune, ca fiind neîntemeiată; s-a încasat de la Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 în contul bugetului public național cheltuielile de judecată legate de citarea și chemarea părților în instanța de judecată în sumă de 49, 85 de lei. Totodată, s-a dispus ca măsurile de asigurare aplicate prin decizia din 21 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău asupra bunurile pârâtului Nicolae Arnaut, apartamentul nr. 41 din bd. Mircea cel Bătrîn, nr. 22/1, din mun. Chișinău, cu număr cadastral 010031113801041, se mențin până la devenirea definitivă a hotărârii, după care se anulează.

Prin încheierea din 15 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183, reprezentată de avocatul Olesea Negru cu privire la suspendarea procesului civil.

Prin decizia din 15 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183, reprezentată de avocatul Olesea Negru și s-a casat hotărârea din 30 august 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana și s-a pronunțat o hotărâre nouă prin care s-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 și s-au încasat de la Nicolae Arnaut în beneficiul Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 daunele (pierderile) materiale cauzate în sumă totală de 221439, 53 de lei; s-au încasat de la Nicolae Arnaut în beneficiul Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 cheltuielile de judecată suportate în cadrul actualului proces, compuse din taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 6643,18 lei și la depunerea cererii de apel în sumă de 4983 de lei.

La 16 iulie 2018, Nicolae Arnaut a declarat recurs împotriva deciziei din 15 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea acesteia cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel a motivat decizia prin prisma art. 1398, art. 1428 Cod civil, legea bugetului de stat, norme care le-a interpretat și aplicat în mod eronat, probându-le în baza raportului financiar, al

ordonanței de începere a urmăririi penale, precum și în baza declarațiilor reprezentantului reclamantului, probe care au fost apreciate arbitrar, fiind încălcate esențial drepturile omului.

Recurentul cu referire la prevederile art. 1398 Cod civil, a menționat că pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale este componența delictului civil. Componența delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componența delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Lipsa unei condiții, conform regulii generale, exclude răspunderea delictuală. Nu poate exista răspundere delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu. Prejudiciul constituie consecințele negative cu caracter patrimonial sau nepatrimonial (moral) ale faptei ilicite, apărute ca urmare a lezării drepturilor subiective. Pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport causal. Raportul causal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite. Pentru angajarea răspunderii delictuale este necesară, potrivit regulii generale, vinovăția autorului faptei ilicite. Astfel, în probarea vinovăției sale în producerea delictului civil, instanța de apel face trimitere la ordonanța de începere a urmăririi penale, la raportul de constatare efectuat de un audit în afara instanței de judecată, autorul raportului nu a fost preîntâmpinat de răspunderea pe care o poartă, precum și declarațiile reprezentantului reclamantului.

Recurentul a menționat că prin ordonanța de începere a urmăririi penale se atestă faptul că a fost sustrasă din caseria Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 suma de 167272 lei, însă în ședința de judecată nu a fost prezentată cel puțin ordonața de recunoaștere a lui Nicolae Arnaut în calitate de învinuit, nu este o sentință în acest sens, nu sunt descrise peroanele vinovate de sustragerea sumei. Acțiunea civilă de încasare a sumei este înaintată în baza art. 219-226 Cod de procedură penală, art. 166-167 Cod de procedură civilă, art. 1398 Cod civil. Or, art. 219-226 Cod de procedură penală la care face trimitere reclamantul se referă la acțiunea civilă în cadrul procesului penal, în situația de față nu este probat ce statut are pârâtul în pretinsul dosar penal. De altfel, aceasta era absolut necesar deoarece urmărirea penală este pornită în baza calificativului de „două sau mai multe persoane, proporții deosebit de mari”.

Recurentul a precizat că în raportul de audit este indicată corectitudinea utilizării de către reprezentanții Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 a mijloacelor bănești, însă nu este indicat faptul despre sustragerea anumitor mijloace bănești din contabilitatea Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183. Reclamantul probează acțiunea înaintată în baza unei scrisoare-raport privind analiza și determinarea corectitudinii utilizării mijloacelor bănești pe perioada 01 ianuarie 2011-31 iulie 2015, efectuată de SRL „Audit Elit Consulting”. Această probă nu poate fi considerată pertinentă, concludentă, utilă, deoarece nu a participat la această acțiune, nu i s-au solicitat anumite acte, nu a fost invitat cel puțin contabilul Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 pentru a prezenta actele contabile. Această probă urmează a fi apreciată critic de instanță, deoarece în raport

este indicat faptul ca la desfășurarea auditului nu au fost folosite toate actele contabile, nu este clar cine a comandat raportul respectiv, conform pct. 54 al Statutului Cooperativei de Construcție a Locuințelor, aceasta nu intră în competența președintelui. Conform pct. 56 al Statutului, în cadrul Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 activează comisia de revizie, membrii fiind aleși de adunarea generală dintre membrii Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183. Conform pct. 57, comisia de revizie are obligația de a efectua nu mai rar decât o dată pe an revizii asupra activității financiar gestionară, a cooperativei cu darea de seamă ulterioară la adunarea generală. La materialele dosarului nu este anexată concluzia comisiei de revizie, nu este anexată hotărârea adunării generale a cooperativei de a numi un raport economico-financiar privind utilizarea mijloacelor bănești, iar din raportul prezentat de reclamant în ședința de judecată nu este clar prejudiciul nu este clar de unde s-a indicat suma respectiva. În ședința instanței de fond a fost audiată persoana care a întocmit raportul de constatare care a comunicat că nu a avut acces la toate actele contabile, iar el-pârâtul nu a fost prezent la efectuarea raportului contabil. În opinia sa, urmează a fi apreciată critic așa zisa concluzie din raport care indică că în conturile salariale a fost transferată suma de 61410 lei, deoarece în ședința de judecată a fost prezentat răspunsul de la Inspectoratul Fiscal de Stat care atestă că în realitate au fost transferate sume mai mari pentru salarizare și anume în perioada 2010-2011, suma de 69351,6 lei, în perioada 2011-2012-suma de 73392,6 de lei, în perioada 2012-2013-suma de 48960,8 lei, care sumate formează suma restantă. În raport se pune la îndoială veridicitatea semnăturilor din listele de salarizare, însă nu există o expertiză în acest sens ce ar demonstra că persoanele respective nu și-au ridicat salariile, cel puțin nu este o explicație a persoanelor vizate privind veridicitatea semnăturii. Conform pct. 54 al Statutului Cooperativei de Construcție a Locuințelor, obligația președintelui cooperativei constă în efectuarea calculelor pentru serviciile comunale, prezentarea dărilor de seamă a cooperativei la adunarea generală a membrilor Cooperativei de Construcție a Locuințelor etc. Astfel, nu i se poate imputa neplata serviciilor comunale de alți membri ai Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183. Or, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 urma să se adreseze în instanța de judecată privind plata serviciilor comunale. În perioada cât era președinte, personal a primit notificare privind necesitatea schimbării contoarelor la apă.

Recurentul a declarat că concluzia instanței de apel privind gestionarea defectuoasă și îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor și atribuțiilor avute, precum și prejudicierea Cooperativei, este greșită. Or, calculele luate în considerare conțin abateri atât în sumă, cât și în cantitate, comparativ cu actele de verificare a datoriilor față de SA „Apă Canal”, divergențe care urmau să fie înlăturate prin aplicarea unor măsuri de verificare. Astfel, apelantul nu a demonstrat care sunt atribuțiile și obligațiile de serviciu ale președintelui Cooperativei de Construcție a Locuințelor în raport cu organele executive ale Cooperativei. Instanța de apel în decizie nu a indicat care obligații de serviciu a încălcat pentru a fi posibilă angajarea răspunderii delictuale. Atât în cererea de chemare în judecată, cât și în decizia instanței de apel nu este indicat care ar fi minimul chiriei pentru spațiul nelocativ, nu este indicat prețul cu care a fost achitată chiria pentru spațiul nelocativ și astfel nu poate fi dedus prejudiciul cauzat. În cererea de chemare în judecată se face trimitere la legea bugetului fără a se preciza pe ce an. Interpretând Legea bugetului

pe anul 2011-2015, conchide asupra faptului că legea sus menționată face trimitere la minimul chiriei pentru bunurile proprietate publică, însă în speță, se discută despre bunurile proprietate privată. Instanța de apel a interpretat eronat legea bugetului de stat, motivând că prețul pentru chirie este sub minimul care este prevăzut în legea bugetului. Atât în ședința instanței de fond, cât și în ședința instanței de apel, apelantul nu a prezentat careva probe care ar indica faptul că facturile fiscale nu au fost prezentate pentru perioada 2014-2015, fiind prejudiciată Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183. Or, din anul 2015 există un nou președinte al Cooperativei de Construcție a Locuințelor, care urma să întreprindă măsuri în vederea încasării plății pentru chirie, prin reclamații, adresare în judecată etc. În ședința instanței de fond, reprezentantul reclamantului nu a oferit explicații privind faptul achitării sau neachitării chiriei, s-a adresat sau nu în instanță privind recuperarea prejudiciului ca urmare a neprezentării facturilor fiscale pentru locațiune. Nici în cererea de chemare în judecată, nici în hotărârea judecătorească nu sunt descrise care apartamente au datorii pentru livrarea apei, perioada acumulării datoriei.

Totodată, a indicat că reclamanta pretinde încălcarea Legii contabilității, motivare descrisă în decizia Curții de Apel fără a se face trimitere la articolul sau alineatul din Legea contabilității care a fost încălcat, or, contabilitatea a fost dusă fără anumite abateri pe tot parcursul cât a gestionat Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183, iar Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 nu a fost sancționată de către Inspectoratul Fiscal sau alte organe de stat pentru evidența contabilității. În aceste condiții, instanța de apel a constatat vinovăția în baza unor probe care în viziunea sa nu dovedesc faptul că a sustras anumite sume de bani sau greșit a gestionat Cooperativa de Construcție a Locuințelor. În această ordine de idei, menționează că până la etapa de față nu a fost pus sub învinuire de organul de urmărire penală pentru faptul sustragerii mijloacelor bănești, cu toate că de la pornirea urmăririi penale până în prezent au trecut mai mult de 3 ani.

Cu referire la prevederile art. 1428 Cod civil aplicate de instanța de apel, recurentul a relevat că această dispoziție enunță regula generală referitoare la sarcina probațiunii în cadrul examinării cererilor de reparare a prejudiciului cauzat de defectul produsului. În vederea preîntâmpinării pretențiilor slab întemeiate și limitării în acest fel a numărului de adresări în instanțele de judecată, legiuitorul a instituit obligația persoanei care a suferit un prejudiciu (victima) de a dovedi defectul produsului, existența și întinderea prejudiciului și raportul de cauzalitate dintre defect și prejudiciu, pentru a putea pretinde repararea prejudiciului respectiv de către producătorul produsului. Reclamanta nu a prezentat instanței anumite probe care ar proba motivele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 15 martie 2018, iar Nicolae Arnaut a declarat recurs la 16 iulie 2018.

Materialele cauzei atestă că decizia contestată a fost expediată participanților la proces la data de 11 iunie 2018, prin intermediul poștei electronice, conform scrisorii de însoțire, inclusiv avocatului recurentului (Vol. I, f.d.205). Astfel, recursul declarat la 16 iulie 2018 este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 10 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Nicolae Arnaut și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Colegiul relevă că prin cererea de chemare în judecată depusă la 10 februarie 2016, ulterior concretizată la 03 mai 2017, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 a solicitat încasarea de la Nicolae Arnaut a prejudiciului material cauzat în sumă de 221439, 53 de lei și a cheltuielilor de judecată (Vol.I, f.d.3-4, 104-106).

Prin hotărârea din 30 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 împotriva lui Nicolae Arnaut cu privire la încasarea prejudiciului cauzat prin infracțiune, ca fiind neîntemeiată (Vol.I, f.d.144, 149-151).

Prin decizia din 15 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183, reprezentată de avocatul Olesea Negru și s-a casat hotărârea din 30 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana și s-a pronunțat o hotărâre nouă prin care s-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 (Vol.I, f.d.198-202).

Colegiul reliefă că instanța de apel a constatat temeinicia acțiunii în rezultatul examinării superficiale a litigiului dedus judecării, or, în sensul art. 373 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

Concomitent Colegiul reține că în contextul prevederilor art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

În contextul dat, Colegiul notează că textul deciziei contestate denotă că, în esență, instanța de apel a preluat poziția reclamantului conform cererii de chemare în judecată, ulterior concretizată, fără a lua în considerare obiecțiile părții pârâte conform referinței depuse la cererea de apel.

De altfel, instanța de apel a indicat că pârâtul s-ar fi referit doar la lipsa unor constatări ale organului de urmărire penală, sentințe sau alte hotărâri judecătorești care ar constata vinovăția lui Nicolae Arnaut în delapidarea averii Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183.

Colegiul menționează că instanța de apel a constatat că pe parcursul activității lui Nicolae Arnaut în funcția de președinte al Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183, s-ar fi constatat un neajuns a mijloacelor financiare în sumă de 167272 de lei. La fel, a indicat că Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 ar fi suportat pagube care s-ar fi datorat incompetenței sau neglijenței lui Nicolae Arnaut, pagube pentru care în temeiul statutului Cooperativei de Construcție a Locuințelor și Codului Civil, urmează să răspundă pe deplin.

În acest sens, instanța de recurs reține că instanța de apel și-a bazat raționamentele sale pe scrisoarea privind analiza și determinarea corectitudinii utilizării mijloacelor bănești, respectarea legislației financiare și fiscale pentru perioada 01 ianuarie 2011-31 iulie 2015, întocmită de către „Audit Elit Consulting” SRL, prin care s-ar fi recomandat restituirea soldului în numerar al mijloacelor bănești în casieria Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 (Vol.I, f.d.10-22).

În contextul dat, Colegiul apreciază a fi relevante argumentele recurentului precum că scrisoarea de audit se referă la corectitudinea utilizării mijloacelor bănești, însă nu indică despre sustragerea mijloacelor bănești din contabilitatea Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183.

Aici Colegiul citează ca fiind pertinente prevederile art. 2 al Legii privind activitatea de audit nr. 61 din 16 martie 2007, conform cărora audit reprezintă examinarea independentă a rapoartelor financiare anuale, a rapoartelor financiare anuale consolidate și a altor informații, aferente acestora, ale entității auditate pentru exprimarea unei opinii profesionale a auditorului asupra corespunderii lor, sub toate

aspectele semnificative, cerințelor stabilite față de aceste rapoarte.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că înscrisul invocat de reclamant și preluat în motivarea sa de către instanța de apel, nu este decât o scrisoare privind analiza și determinarea corectitudinii utilizării mijloacelor bănești, respectarea legislației financiare și fiscale pentru perioada 01 ianuarie 2011-31 iulie 2015, însă în sensul art. 2 al Legii privind activitatea de audit, raportul auditorului reprezintă documentul cu putere juridică, elaborat în conformitate cu art.8. Conform art. 8 al Legii privind activitatea de audit, se condiționează corespunderea raportului auditorului cerințelor standardelor de audit și se stabilesc elementele fundamentale ale raportului auditorului.

La acest capitol, Colegiul relevă că instanța urma a se expune asupra acestui înscris prin prisma pertinentei și concludenței în raport cu speța data.

Or, în conformitate cu art. 130 alin. (3) Cod de procedură civilă, fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

De altfel, simpla invocare în decizie a acestei scrisori întocmită de către „Audit Elit Consulting” SRL, în lipsa unei aprecieri în raport cu circumstanțele cauzei și normele de drept pertinente speței, nu poate angaja răspunderea lui Nicolae Arnaut pentru prejudiciul pretins a fi cauzat Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 în perioada deținerii funcției de președinte.

De asemenea, instanța de recurs reliefă că reclamantul invocă ca temei de drept al acțiunii inclusiv prevederile art. 219-226 Cod de procedură penală, norme ce reglementează acțiunea civilă în procesul penal, pe când solicită încasarea prejudiciului cauzat într-un proces civil.

Sub acest aspect, Colegiul precizează că reclamantul nu este lipsit de dreptul de a solicita recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune în cadrul unui proces civil, însă presupune existența unui act prin care să fie constatată vinovăția persoanei de la care se pretinde recuperarea prejudiciului.

În contextul dat, Colegiul reține că la materialele cauzei, fapt constatat și de instanțele ierarhic inferioare, a fost anexată ordonanța din 20 noiembrie 2015 de recunoaștere în calitate de parte vătămată a Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 în cauza penală nr. 2015481906, inițiată la 12 noiembrie 2015 de către SUP a Inspectoratului de Poliție Ciocana, în baza art. 191 alin.(5) Cod penal, conform căreia în perioada de timp 01 ianuarie 2011 până la 31 iulie 2015, organul executiv al Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183, în gestiunea căruia se află casele amplasate pe bd. Mircea cel Bătrîn, nr.22/1, și nr. 22/2, mun.Chișinău, reprezentat în perioada dată de către președintele Nicolae Arnaut, a însușit ilegal mijloace bănești în sumă de 167272 de lei, astfel cauzând Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 o daună materială în proporții deosebit de mari (Vol.I, f.d.6).

În această ordine de idei, Colegiul menționează că la materialele cauzei nu a fost anexat un act referitor la finalitatea cauzei penale prin care să fie stabilită vinovăția lui Nicolae Arnaut în comiterea unei anumite infracțiuni cu cauzarea de prejudicii. De altfel, nici nu este clar statutul procesual al lui Nicolae Arnaut în cauza penală, or, prin cererea de chemare în judecată se pretinde inclusiv și suma de 167272 de lei cu titlu de prejudiciu, mijloace bănești pretinse a fi însușite ilegal și în

cadrul cauzei penale.

Mai mult ca atât, în sensul art. 1398 Cod civil, normă de drept invocată de reclamant și aplicată de instanța de apel, pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic, adică temeiul răspunderii delictuale, care este componența delictului civil. Componența delictului civil include următoarele condiții: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția, condiții generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Or, lipsa unei condiții, conform regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

Concomitent Colegiul, cu referire la ipoteza instanței de apel precum că în cadrul procesului civil instanța civilă nu se bazează doar și exclusiv pe constatările instanței penale privind existența sau lipsa vinovăției persoanei responsabile, relevă că în contextul prevederilor art. 1398 Cod civil, pentru angajarea răspunderii delictuale este necesară, conform regulii generale, vinovăția autorului faptei ilicite.

În acest sens, Colegiul precizează că instanța civilă la fel este obligată de a ține cont de elementele obligatorii pentru antrenarea răspunderii delictuale, inclusiv vinovăția autorului, în speță, a pârâtului. Or, instanța de apel nu a enumerat decât dispozițiile normelor de drept material și suportul probatoriu care în opinia sa justifică recuperarea prejudiciului de către Nicolae Arnaut, însă o apreciere a acestora prin prisma întrunirii condițiilor necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale a lui Nicolae Arnaut, nu a fost efectuată, ceea ce urmează a fi luat în considerare la rejudecarea cauzei.

Chiar și în condițiile în care pretențiile reclamantului nu se limitează doar la suma de 167272 de lei pentru însușirea căreia a fost inițiată urmărirea penală, fiind pretinse și alte sume care precum că ar lipsi ca rezultat al activității defectuoase a președintelui, raționament reținut de instanța de apel, această circumstanță nu exclude obligația instanței de judecată de a verifica multiaspectual, complet și obiectiv respectarea condițiilor pentru antrenarea răspunderii delictuale invocate.

La fel, instanța de apel a constatat rezultând din înscrisurile prezentate de reclamant, precum că datorită gestionării defectuoase și îndeplinirii de către Nicolae Arnaut, Președintele Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183, necorespunzătoare a obligațiilor și a atribuțiilor avute, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 a fost prejudiciată în mai multe rânduri. Astfel, pe parcursul perioadei litigioase au fost încheiate un șir de contracte cu agenți economici privind transmiterea în locațiune a spațiilor.

Aici Colegiul reține ca fiind relevante și argumentele recurentului precum că nu au fost demonstrate care sunt obligațiile și atribuțiile de serviciu ale președintelui.

La caz, Colegiul reliefă că instanța de apel dispunând încasarea prejudiciului de la Nicolae Arnaut ca rezultat al încheierii unor tranzacții de transmitere în locațiune și preluarea a unor datorii față de furnizori la serviciile prestate, nu a indicat ce obligații de serviciu au fost încălcate pentru a-i angaja răspunderea delictuală, aspect ce urmează a fi luat în considerare la rejudecare. Or, pentru a determina dacă prejudicierea Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 s-a produs în rezultatul acțiunilor sau inacțiunilor lui Nicolae Arnaut, urmează a fi stabilite care erau atribuțiile și obligațiile ca președinte al Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 în perioada pretinsă 01 ianuarie 2011-31 iulie

2015.

Astfel, Colegiul notează că în acest sens instanța de apel a generalizat constatările sale în raport cu pct. 54 și pct. 59 din Statutul Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 care prevăd obligațiunile cârmuirii și răspunderea materială față de cooperativa. Chiar și pct. 59 din Statut prevede că membrii cârmuirii și comisia de revizie, pentru pierderile patrimoniale pricinuite cooperativei, poartă răspundere materială în modul prevăzut de lege, ceea ce denotă că urmează a fi stabilită legătura causală între acțiunile/inacțiunile pârâtului și prejudiciul cauzat.

De asemenea, Colegiul precizează că pentru a fi stabilit prejudiciul cauzat ca urmare a transmiterii în locațiune a spațiilor nelocative, era necesar de a fi stabilită plata de dare în chirie a acestor spații în raport cu cuantumul minim al chiriei anuale stabilite de legislația pertinentă speței, în vigoare pentru perioada respectivă, ceea ce nu a fost indicat nici în cererea de chemare în judecată și nici în decizia instanței de apel nu a fost reflectat acest aspect.

La acest capitol, pornind de la argumentele recurentului precum că Legea bugetului invocată de instanța de apel reglementează cuantumul chiriei bunurilor proprietate publică, Colegiul menționează că instanța de apel urmează a diferenția tipul de proprietate și în consecință aplicabilitatea/inaplicabilitatea Legii bugetului speței date.

Cu referire la prejudiciul pretins în baza facturilor fiscale pentru anii 2014-2015, în rezultatul contractului de transmitere în locațiune, încheiat cu SA „Moldtelecom”, Colegiul indică că plata chiriei în cazul contractelor de locațiune este reglementată de Capitolul VIII din Codul Civil, locațiunea și respectiv recuperarea datoriilor acumulate în acest sens se efectuează prin prisma executării obligațiilor.

La caz, Colegiul relevă că instanța de apel nici nu a verificat măsurile întreprinse de către Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 întru recuperarea pretinsei datorii la plata chiriei de la SA „Moldtelecom”, însă a calificat-o ca un prejudiciu.

Această situație este relevantă și în cazul contractului de locațiune încheiat cu SC „Starnet” SRL.

La fel, în decizia instanței de apel lipsesc date referitor la perioada datoriei pentru apa furnizată rezultând din calculele pretinse a fi întocmite cu abateri de către Nicolae Arnaut și neverificarea datelor contoarelor de apă. Aici este de remarcat că verificarea datelor contoarelor la apă nu intră în competența președintelui Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183, el fiind doar obligat de a efectua calculele privind serviciile comunale conform pct. 54 subpct. 7 din Statut.

Or, ipoteza instanței de apel în acest sens, de asemenea, este generalizată, deoarece din aceasta nu se identifică care ar fi prejudiciul cauzat pornind de la datele contoarelor prezentate pe fiecare apartament aparte din cele 216. De altfel, pentru a concluziona asupra cauzării prejudiciului Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 183 de către Nicolae Arnaut prin preluarea nejustificată a datoriei față de SA ”Apă Canal Chișinău”, deoarece nu ar fi contrapus datele privind consumul real și cel prezentat de către locatari, urma a fi identificat fiecare caz în parte.

Prin prisma argumentului recurentului precum că reclamantul și instanța de apel nu au indicat concret ce dispoziție legală din Legea contabilității a fost încălcată,

precum și poziția recurentului precum că nu ar fi avut sancțiuni referitor la ducerea contabilității, la rejudecarea cauzei, pentru a invoca răspunderea pârâtului prin prisma Legii contabilității, urmează a fi determinate care au fost obligațiile acestuia și care acțiuni sau inacțiuni au dus la cauzarea prejudiciului pretins.

Colegiul conchide că, în esență, constatările generalizate ale instanței de apel nu constituie decât o preluare a poziției reclamantului și a opiniei auditorului expusă în scrisoarea prezentată. Or, în contextul prevederilor art. 130 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

De altfel, însăși invocarea normelor de drept material și enumerarea suportului probatoriu, nu echivalează cu argumentarea soluției adoptate.

În conformitate cu art. 373 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Un alt temei ce duce la casarea deciziei contestate, constituie și aplicarea de către instanța de apel a prevederilor art. 1428 Cod civil, adică a fost aplicată o lege ce nu trebuia a fi aplicată.

Conform art. 1428 Cod civil cel prejudiciat trebuie să aducă proba viciului, prejudiciului și a legăturii cauzale dintre ele.

Colegiul reține ca fiind eronată aplicarea prevederilor art. 1428 Cod civil speței date, or, această dispoziție legală face parte din Cartea a treia, Capitolul XXXIV, Secțiunea 2-a, răspunderea pentru prejudiciul cauzat de produse cu viciu, ceea ce nu este caracteristic litigiului dedus judecării, argument invocat și de recurent.

În atare circumstanțe, Colegiul reliefă că circumstanțe expuse *supra* atestă că soluția adoptată de către instanța de apel poate fi calificată ca nemotivată, deoarece din textul acesteia nu se identifică o motivare a argumentelor expuse atât de partea reclamantă, cât și partea pârâtă, prin prisma temeiniciei/netemeinicei, precum și nu au fost apreciate probele în ansamblul și interconexiunea lor. Libera apreciere a probelor de către instanță este strâns legată de regula cercetării sub toate aspectele, complet și obiectiv a circumstanțelor cauzei și probelor. Astfel, libera apreciere a probelor nu înseamnă arbitrar, ci libertatea de a aprecia probele în mod rezonabil și imparțial, iar rezultatele aprecierii probelor sunt expuse de către instanța de judecată în acte procedurale, care trebuie să fie motivate în mod obiectiv și sub toate aspectele conform legii. Motivarea se exprimă prin faptul că la admiterea unor probe și la respingerea altora judecătorul este obligat să indice motivele unei asemenea soluții.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele cauzei și probele prezentate, limitându-se doar la unele aspecte

invocate de reclamant. Or, la examinarea cauzelor, instanțele urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța.

Concomitent Colegiul notează că legea procesuală civilă prezumă dreptul instanței de a se expune asupra inițiativelor în cadrul unui proces. În contextul dat, Colegiul citează prevederile art. 26 alin. (2) Cod de procedură civilă, conform cărora contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Or, prezintă relevanță și folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestui și care presupune în sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe, pertinente și concludente a situației de fapt, or, concluzia instanței de apel este rezultatul examinării pripite și arbitrare a litigiului dedus judecării.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să verifice și circumstanțele cauzei în partea ce țin de argumentele invocate de recurent, probele, obiecțiile acestuia în raport cu pretențiile și obiecțiile părții oponente, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO. Procesul echitabil presupune asigurarea, garantarea și respectarea principiilor contradictorialității, egalității armelor în proces.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că eroarea admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Nicolae Arnaut și a casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 Cod de procedură civilă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele cauzei, probele administrate, cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Nicolae Arnaut.

Se casează decizia din 15 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 183 împotriva lui Nicolae Arnaut cu privire la repararea prejudiciului

cauzat, cu trimiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu